

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De præmio quod ratione Castitatis habet Catholica Ecclesia. Cap. 13.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

superatis gentibus trophæa referabant, & omnis dignitatis gradus, eis de viâ cedere solitus sit, nec mirû hoc de hominibus, cum Mineruam quoque, & Dianam, virgines deas finxerit error gentilium, & inter duodecim signa cœli, quibus mundum volui putat, virginem collocarint magnâ iniuriâ nuptiarum, vt ne inter Scorpios quidem, & Centauros, & Cancros, & Pisces, & Egocerotas vxorem maritumque contrufuerint. Hæc Hieronymus paucis omiffis.] Non potuit profectò delufa gentilitas, licet in hoc sapiens existimanda, ampliùs castitatem honore prosequi, quàm vt virgines triumphatori præponeret; damnatum ad mortem, ob virginis occursum liberaret; virginitatemque quasi diuinarum sedium affilicem, & cœli habitatricem duceret.

Nec solum Romanis, verum & barbaris gentibus fuit in magno pretio, & honore virginitas. Cuius rei (vt vetera omitam) nouam & illustrem proponam historiam. Nobilissimum est in hac America regnum Chilense, licet bellicosorum incolarum robore, & (vt verius loquar) iudicij diuini seueritate, à nostris non satis edomitum. Huius fuit vrbis vna, nomine Osornus, ab indigenis cum nostris bellum gerentibus populata. Viris ergo ac mulieribus Hispanis se se in quoddam propugnaculum recipientibus, Virgines quadam sanctimoniales Diuæ Claræ in eadem vrbe commorantes in eo propugnaculo vitæ tuendæ causâ receptæ sunt. Cum autem incredibili fame premerentur, vna earû, cuius nomen scire non potui, sola extra munitionem egressa, vt herbas ad cibum colligeret, à barbaris capta, & in potestatem cuiusdam illorum tradita est. Hic acceptam virginem eam vxorem ducere (plures enim illi vxores habent) & violare disposuit. Nam & alij barbari plurimas fœminas Hispanicas hoc extremo bello captas, ô Hispaniæ dedecus! vxores duxerunt, & ex eis filios susceperunt, & à patriis viuendi moribus auocarunt. Sanctimonialis ergo illa cum heri sui animum ex signis & verbis agnosceret, robur virile induens, in hunc fere modum illum est alloquuta: Ego virgo sum vna ex sponsis Iesu Christi, illi in cœnobio consecrata, quod & habitus, quem gesto, & hic anulus, quem digito defero, meæ, cum Christo dispensationis insigne, apertè demonstrant. Non licet mihi carnis delicias experiri, nec viro nubere, ac per hoc sponso meo filio Dei iniuriam irrogare. Si verò tu me constuprare volueris, vide ne aduersum te indignationem summi Dei prouoces, & ausu temerario pro nouâ vxore mortem mereris. Barbarus, his auditis, obstupuit, & virginitatem, & filij Dei sacrum connubium, quod numquam audierat, admiratus, pulchram fœminam, & omni ope humanâ destitutam, at diuinâ virtute protectam, attingere noluit. Quid dico attingere noluit? Certè tantam eam est veneratione profecutus, ac si numen aliquod cœleste oculis vidisset, ac si sponsæ Dei (vt illa verè erat) de hospicio commodasset. Quin & pollicitus est numquam se illi iniuriam illaturum, neque à quoquam inferri permissurum. Adiecitque interrogare quid illi opus esset, vt diuino cultui, quantum illa captiuitas ferret, deesse non posset. Tunc illa animosior facta, rogauit illum vt sibi scapulare aliquod, & breuiarium ad horas canonicas recitandas quæreretur. illèque ancillæ suæ obediens abiit, & inter spolia Christianorum ab alijs barbaris asseruata, ram insigne illud monachæ, quàm breuiarium inueniens, attulit, illique dedit. Hortabatur illam subinde vt sponsi sui obsequio vacaret, vt propria status sui præstaret, vt Deo suo illius salutem commendaret, & vt nihil omnino, quod ad ministeria

A domus pertineret, attingeret. Si verò aliquando illa vxoribus, aut ancillis barbari se admittere tentaret, vt cibos pararet, aut pannos eluceret, aut quid simile faceret, ille penitus non ferebat, sed & blandè illam increpabat, dicens non decere sponfam Christi talibus ministerijs occupari, potius cunctos debere illi tamquam dominæ, & heræ seruire. Monialis hæc toto anno, & eo ampliùs apud infidelem illum comiter hospitata permanfit, donec præcum & gemituum eius miseris Dominus, sic eam è captiuitate liberare disposuit. Animo barbari hanc cogitationem iniecit, indignum esse illum, qui virginem, ac Christi seruam, domui suæ hospitem haberet, ac omnino Christianis esse restituendam. Cum autem hinc istis cogitationibus premeretur, illine verò timeret mortem sibi ab alijs barbaris inferendam, si fœminam illam sponte sineret ad propria remeare, quid facit? Domo sua quasi aliquid in agro facturus egreditur, & occultè ad munitionem militum Christianorum, quæ non longè aberat, proficiscitur, illis suafusus, vt ad virginem illam quarendam exeant, & versus domum suam vadant, & ipso permittente, nullòque modo contradicente, secum deferant. Antequam ad propugnaculum veniret, aliquos milites obuios habuit, quibus consilium suum pandit, & opportunitatem rapiendi virginem, ac domus suæ locum ostendit. Cum autem ex conducto milites illi die signaro in domum illius barbari pergerent, qui more Chilenfium non in vrbe aliqua (quas illi non habent) sed in monte ab alijs non nihil separatus habitabat, ipse quasi hostes fugiens cum vxoribus, & filiis ac seruis, festinanter discessit, & virginem illam à militibus inueniendam, & deducendam dimisit. Sic illa ob honorem castitatis liberata est, & quodammodo simul cum virginitate à Domino fecunditate donata. Nam barbarus ille postea decreuit virgini se vt seruum tradere, & illam sequi, eiusque fidem suscipere. Desiderium autem hoc opus sequutum est: illum namque ad fidem conuersum, & fidei, ac vitæ tuendæ causâ à suâ patriâ exulem factum, multi in vrbe sancti Iacobi Chilenfis, & postea in hac curiâ regni Peruenfis viderunt, à quibus rei gestæ rationem accepit.

D Est etgo castitatis præmium delatus honor, & habita reuerentia illis, qui hanc virtutem ex animo profitentur, quam non solum fide illuminati exhibent, sed & luce supernaturali destituti & barbari similes bestiis, non negant. Tanta enim est dignitas castitatis, vt ab infidelibus honoretur; tanta pulchritudo, vt à barbaris etiam in magno pretio habeatur.

*De Premio, quod ratione Castitatis
habet Catholica
Ecclesia.*

CAPVT XIII

CONSIDERATE lilia agri, ait Dominus, quomodo crescunt: non laborant, neque nent. Hæc verba secundum tropologiam de animabus castis possunt intelligi, quæ meritò cum liliis agri possunt conferri. Sicut enim lilia agri colore candidissima, & odore suauissima, non

Matt. 6.
28.

manu

manu hominum confita sunt, ut flores hortenses, sed Dei solius beneficio creata: ita castas animas puritate candidas, & bonâ famâ odoriferas, non industria humana facit, sed gratia diuina producit. Liliū, ut Bonauentura annotauit, habet sex folia niuei candoris, & sex grana aurei coloris, quibus sex propria pudicitia corporis, & sex alia mundicia mentis, indicantur. Corpus enim, ut sit pudicum, requirit cibi paritatem, vestis asperitatem, laboris strenuitatem, sensuum custodiam, verborum modestiam, & occasionum fugam. Mens verò, ut munda sit, Deum prudenter, dulciter, & fortiter diligit, & toto corde, quia creator est; & totâ animâ, quia redemptor; & totâ mente, quia remunerator, inquit. Videamus ergo quomodo crescant hæc lilia agri Ecclesiæ mundissima, & quoniam pacto multiplicentur istæ gemmæ preciosissima, & aliud admirabile præmium castitati destinatum reperiemus. Virtutia omnia corruptibilia generatione multiplicantur, & speciem suam nonnulla corruptione sui à corruptione custodiunt: cælibes verò licet corpore sint corruptioni obnoxij, quia tamen castitate angelorum naturam gessunt imitari, absque vilo integritatis detrimento se ipsos multiplicant, & ab omni sui status interitu seruant. Nam Deus auxilio gratiæ suæ in omni ætate plurimos trahit, qui virginum & castorum se cælibus iungant. Quare diuina inspiratio est pro semine; assensus hominis, diuino instinctui consentientis pro conceptu; obedientia, quâ instinctui pareat, pro partu; perseverantia, pro partus augmento, quo cælibes in viros perfectos adueniunt. Estque in illis quædam similitudo natiuitatis primæ virginis Christi. Ut quemadmodum ille sine virili semine de spiritu sancto conceptus est, sic & hi in statu virginitatis, aut castitatis, & spiritu sancto nascuntur, quia huius diuini spiritus instinctu ad castitatem alliciuntur. Quamobrem de hac continentium multiplicatione mirabili, siue optimo intelligi potest illud Sapientiæ: O quam pulchra est casta generatio cum claritate! Naturalis enim generatio ex pruritu carnis, & immoderanti concupiscentiâ, non parum habet sceditatis, idè que tenebras diligit, & se ab oculis aspicientium abscondit. At procreatio pudicorum pulchra est, & splendoris plena, cum non ex fœtore libidinis, nec corruptione carnis, sed ex incorruptionis amore procedat.

Hæc igitur multiplicatio eorum qui castitatem corruptæ naturæ satis difficilem proficiunt, omnibus semper admirationi fuit. Vnde Sabelicus de Essenis loquens, qui etiam ante aduentum Domini castitatem coluerunt, eorum multitudinem admiratus, ait: Multis ætatibus (incredibile dictu) gens æterna fuit, in qua nemo nasceretur. Et Solinus Christi fidem nesciens, eandem gentem ob meritum castitatis mirificè laudat, & sectatorum multitudinem verbis exaggerat: Interiora, inquit, Iudææ, quæ occidentem contuentur, Essenii tenent, qui præditi memorabili disciplina, recesserunt à ritu gentium vniuersarum, maiestatis, ut reos, prouidentia ad hunc morem destinati. Nulla ibi fœminæ; venire se penitus abdicarunt; pecuniam nesciunt; palmis victitant; nemo ibi nascitur; nec tamen deficit hominum multitudo. Locus ipse addictus pudicitia est, ad quem, plurimi licet vndique gentium properent, nullus admittitur, nisi quem castitatis fides, & innocentia meritum prosequatur. Nam qui reus est, vel leuis culpa, quamuis summa ope adipiscingressum velit, dimittitur summouetur. Ita per immensum spatium sæculorum (incredibile dictu)

A æterna gens est, cessantibus puerperis. Hæc ille.] Si autem hæc de Essenis dicuntur, qui non multi admodum erant, quæ dici possunt de multitudine virginum, & continentium Christianorum? Profectò tot numero sunt, & fuerunt in lege gratiæ, ut nullo modo crederemus, nisi partim historiæ verissimæ, & quibus ob dignitatem scriptorum assensus negari non possit, fidem facerent; partim in præsentibus sæculis, ipsi oculi vniuersorum aspicerent. Innumerabiles virgines, immo & virginum myriades sponsam Christi Ecclesiam condecorant, nullo numero comprehensæ virorum continentium multitudines in solitudinibus viuentium eandem exornant. Copiosissimus exercitus militum Christi, tum Ecclesiasticorum, tum religiosorum, in medijs populis, & in medijs occasionibus lasciuia (Deum testor) castitatem fideliter seruant. Quorum multi tanta puritate conspicui sunt, & tam incredibilem tranquillitatem in hac parte possident, ut non homines inter homines, sed angeli inter spiritus cælestes esse videantur. Quid quod hic status castitatis plurimos, quibus multiplicaretur, & cresceret, ex ipso coniugio non iam per mortem alterius comparis soluto, sed adhuc manente, & vigorem habente, protipuit? Gloriatur enim Ecclesia se habuisse, & habere adhuc (sed præsens sæculum omitamus, & quod scimus nunc agi, taceamus) multos clarissimos viros, & pulcherrimas fœminas, etiam principes, ac reginas, in magnis delicijs educatas; quorum illi, coniuges suas non magis quam sorores, agnouerunt; istæ verò numquam se viris suis carnis tactu copularunt. Quid quod non paucorum accessione creuit, qui ne polluerentur, mortem aut ab hostibus illatam, aut à naturâ coniugium cupiente allatam oppetuerunt, & ut mures Armenici, maluerunt mori, quam fœdari? Ob castitatis enim custodiam ab ethnicis occisæ sunt Agatha, Lucia, Cæcilia, Margarita Antiochena, Barbara, Agnes, Dorothea, Euphemia, Iuliana, Dula, Susanna, Basilisa, Anastasia, Felicula, Victoria, Valeria, Virgula, & Sociæ, & multæ aliæ. Ob eiusdem etiam retinendam puritatem, ægritudini suæ per coniugium consulere noluerunt Iacobus Cardinalis Portugaliæ Princeps; Robertus etiam Cardinalis ex illustri familia Nobilium, Casimirus Casimiri regis Poloniæ filius, & Michaël Verinus Hispaniæ nostræ clara progenies, mortemque patientissimè sustentarunt. Quis ergo ita virgines multitudinem auget, ita castos numero sine numero multiplicat nisi Deus? Hanc mirabilem accessionem in præmium puritatis continentibus tribuens, & eos tanta gloria sibi admodum gratos ostendens? In lege veteri multitudo filiorum præmium virtutis exiit. Nam in Deuteronomio scriptum est: Si audieris vocem Domini Dei tui, abundate te faciet Dominus omnibus bonis, fructu vteris tui, & fructu iumentorum tuorum. Præmium ergo Castitatis videtur esse hæc, supra quàm dici possit, virginum multiplicatio, & continentium accessio.

Aliud autem est in hoc præmio mirabilius, quod non semel cum magna cordis exultatione contemplati sumus. Illud autem est, quod tota Ecclesia (faciente Domino) & omnes status fidelium ob castitatem numero crescunt, & vnde debuerunt minui, inde videmus augeti. Quis non crederet, nationem aliquam, in qua tam multi homines perpetuò abstinent à mulieribus, & tam innumera fœminæ fugiunt penitus consortia virorum, non

Bona. in
diera fal.
tit. 2. c. 4.Sapient. 4.
1.Sabel. lib.
5. c. 6.Solim. in
Polybist.
c. 48.Vide Bo-
nium.
10. lib.
11. Signo.
48. c. 6.Deuter.
28. 10.

esse numero exigua, & vix homines sufficientes ad sui conseruationem comprehendere? At contra in Ecclesia euenit, quæ tam innumeros vtriusque sexus homines habens, virginitatem aut continentiam profitens, omnibus est gentibus alterius cuiusque sectæ maior, & multitudine mulierum ac virorum copiosior. Sed nos à capite Ecclesiæ ordiamur.

Certè Christo Domino Saluatori nostro, & ipsi virgini, ac omnium virginum Principi promissum à Patre est, vt innumerabiles filios habiturus esset. Id enim aperte significant illa verba dicta Abrahamæ: In te benedicentur omnes cognationes terræ. Et rursus: Benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum sicut stellas cæli, & velut arenam, quæ est in litore maris. Et ad Iacob nepotem eius dictum est: Erit semen tuum quasi puluis terræ: dilataberis ad orientem, & occidentem, septentrionem, & meridiem. Quod enim est hoc semen, cui ita benedixit Dominus? Doceat nos Paulus: Abrahamæ, inquit, dictæ sunt promissiones, & semini eius. Non dicit, & seminibus, quasi in multis, sed quasi in vno, & semini tuo, qui est Christus. Huius ergo virginis, & sancti seminis filij tot sunt numero, vt propter immensam multitudinem, sicut arena, & sicut terræ puluis esse dicantur, & propter sanctitatis pulchritudinem stellis cæli comparentur. Domini quoque fecunditatem expressit Daniel, dum ait se vidisse illum quasi lapillum abscessum sine manibus, qui continuit Ituram, & factus est mons magnus, & impleuit vniuersam terram. Et Habacuc, cuius hoc est carmen: Operuit cælos gloria eius, & laudis eius plena est terra. Cum, inquam Dominus ad nos venit ab austro, siue à sinu Patris, vbi semper est meridies, & à monte Pharan monte excelso; tunc manifestatio nominis eius in homines vniuersos, qui ipsi crediderunt, effusa est. Vnde Ecclesiæ propagatio à puritate initium accepit, & non à corruptione, neque à nuptiarum carnalium celebratione produit.

Ipsa etiam Ecclesia virgo est integerrima, & immaculata, cui etiam tamquam matri, & tamquam alteri principio filiorum scilicet fidelium, multitudo tribuitur. Vox Pauli est: Emulor vos Dei æmulatione. Despondi enim vos vni viro, virginem castam exhibere Christo. Zelotypus, inquit, sum erga vos, ardentissimè vos diligo; ita vt amor meus non iam sit dicendus amor, sed zelus. Hic autem zelus non est vituperabilis, sed laude dignus, quia non pro gloria mea, aut commodis meis, sed pro gloria Christi hoc zelo succendor. Despondi enim non quemque vestrum seorsum, sed conjunctim omnes vos vnam Ecclesiam constituentes, vt quasi vnam virginem castam vos illi exhibeatis, & eius sacro connubio perfruamini. Quo loco Anselmus ait: Omnis enim Ecclesia virgo est in mente. Virginitas enim mentis est integra fides, solida spes, sincera charitas. Ergo & Ecclesia imitans Dominum sui matrem, quoniam corpore non potuit, mente tamen & mater, & virgo est. Nullo itaque modo virginitatem matris suæ nascendo Christus ademit, qui Ecclesiam suam de fornicatione dæmonum redimendo virginem fecit. Nunc desponsata est Ecclesia, & virgo est, cum se continet à corruptione sæculari. Sed tunc nuptura est, quando sponsus eius in claritate veniet, & eam secum in regni thalamum perpetuò mansuram introducet. Sicille. Ecclesia autem mente virgo, mente etiam,

qua virgo est, innumerabiles filios viro suo Christo sine vlla corruptione progenerat. Cui dicit Isaias: Leua in circuitu oculos tuos, & vide: omnes isti congregati sunt, venerunt tibi: filij tui de longè venient, & filia tua de latere surgent. Tunc videbis, & afflues, & mirabitur, & dilatabitur cor tuum; quando conuersa fuerit ad te multitudo maris, fortitudo gentium venerit tibi. Huius etiam filij sunt illi, de quibus Ioannes in Apocalypsi inquit: Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis, stantes ante thronum, & in conspectu agni, amici stolis albis, & palmæ in manibus eorum. Ecclesia quippe non ex vno aliquo populo, aut ex vna aliqua gente congregata est, sed ex omni gente, & omni natione coaluit, & per totum orbem diffusa Christo filios generare non cessat. Hæc est illa sterilis, cui etiam per Isaiam dictum est: Lauda sterilis, quæ non parit: decanta laudem, & hinni, quæ non parietas: quoniam, multi filij desertæ, magis quàm eius, quæ habet virum. Hanc enim sterilem esse Ecclesiam in lege gratiæ, manifestè Paulus ad Galatas ait. Quæ sterilis dicitur; & non pariens, quoniam in lege scripta paucos parietat filios, & nullos ferè ex Gentibus ad Dei veri cognitionem, & adorationem vocabat. Nunc vero habens virum, non illum Moysen, quem habebat Synagoga, sed Iesum Christum filium Dei, in immensum illi filiorum numerositate præcellit. Latatur illa profectò, & laudat Dominum propter hanc sibi datam fecunditatem, sicut vaticinatus est Dauid: Habitare, inquit, facit sterilem in domo, matrem filiorum latantem. Sterilis enim ista Ecclesia est, auctore Augustino, quam Dominus innumerabilium filiorum copiâ donauit. Qui, vt idem sanctus Doctor ait, semen Abraham, id est, prolem Ecclesiæ selectam, sicut stellas cæli sanctitate sublimi in supernis sedibus collocat, & sicut arena in ora maris, misericordem innumeramque multitudinem à sinistris fluctibus, atque amaritudine impia segregat. Ecclesia ergo virgo ex sponso virgine integra manens, absque vilo numero filios generat, vt nunc eam repleant, & postmodum in cælis coronam decoris, & seruum gloria recipiant.

Quid nos hinc elicimus? Id quidem quòd sicut fideles omnes ex Christo virgine, & parente optimo, & ex Ecclesia virgine, & matre honorabili prodierunt; ita & nunc castitate & virginitate numero augentur, & crescunt. Eadem namque solent esse causæ productionis alicuius rei, & eiusdem augmenti. Quare si puritas tot filios genuit, puritas etiam auxit, ac multiplicauit.

Sed quonam modo castitas filios Ecclesiæ numero auget, cum potius oppositum colligi debere videatur, quia illi, qui continentiam colentes, filios non generant fideles futuros, Ecclesiam eorum numero priuant; ita sanè: quòd Deus, vt ipsi continentes numero semper augeantur ad cultum suum, & vt mirabile præmium ex sua continentia conquirant, numero sine numero sanctam Ecclesiam in omni gente & arate multiplicat. Cum enim Ecclesia præceptum coniugalis castitatis excepit, vt scilicet quisque fidelis vnam tantum vxorem, & quæque femina vnum tantum virum haberet; & cum consilium perpetuæ continentia ac virginitatis audiuit, posset dicere, quomodo multiplicabor? Quomodo me ab inimicis tuebor? In sectis & nationibus gentium vnus quilibet plures vxores ducit, istatum rara est, quæ viro fidelitatem custodiat: omnes, qui nuptias non celebrant, per illicitum concubium

Genes. 12.

3.

Gen. 22.

17.

Gen. 28.

13.

Galat. 3.

16.

Dan. 2.

34 35.

Habac. 3.

3.

1. Corint.

11. 2.

Ansel. lib.

Isa. 60.

4. 5.

Apoc. 7.

Isa. 54.

1.

Galat. 4.

26.

Eph. 1. 9.

Aug. lib.

cubium

cubitum filios generant; nullus est apud eos pudicitiae respectus, nulla castitatis memoria, nulla virginitatis notitia. Ergo à gentibus, numero & robore bellico vincat. Me igitur infideles & hæretici, non iam filij, sed hostes prosterrent, me vorabunt, me de medio tollent, & Dei veri cultus, & notio peribit? Ne ergo aliquis hæc temerè apud se cogitet, hæc dicit Dominus ad Ecclesiam: Noli timere, serue meus Iacob, cæcus omnium fidelium, & rectissime, quem elegi, ad sequendam scilicet veritatem doctrinae, & sanctitatem vitæ. [Effundam aquas baptismi super sitientem, & fluenta spiritus sancti super aridam. Effundam, inquam, spiritum meum super semen tuum, & benedictionem meam super stirpem tuam. Et germinabunt inter herbas, quasi falices iuxta præterfluentes aquas.] Quia sanctæ Ecclesiæ filij, vt Gregorius scribit, inter herbas sicut falices germinant, dum inter arcescentem vitam carnalium hominum, & multiplici numerositate, & perpetua mentis viriditate perdurant.]

Iste dicit: Domini ego sum, & ille vocabit in nomine Iacob; & hic scribet manu sua: Domino, scilicet, me confecero; & in nomine Israel assimilabitur: id est, se Christo credere, Christumque imitari fatebitur. His promissionibus multitudo filiorum Ecclesiæ signatur, qui ad omnia florentissimæ reipublicæ necessaria peragenda sufficient. Eandem quoque multitudinem idem Propheta apertioribus verbis vaticinatus est, quibus Ecclesiæ sterilitatem prætendenti respondit. Inter alia namque sic ait: Adhuc dicent in auribus tuis filiis sterilitatis tue: Angustus est mihi locus, fac spacium mihi, vt habitem.] His autem auditis, [dices] tu, ô Ecclesia, [in corde tuo: Quis genuit mihi istos? ego sterilis; & non patiens, transmigrata, & captiua: & istos quis enutrit? Ego destituta, & sola, & isti vbi erant?] Aut sculta, ô Ecclesia, responsonem. [Hæc dicit Dominus Deus: Ecce leuabo ad genes manum meam, & ad populos exalabo signum meum. Et afferent filios tuos in vlnis, & filias tuas super humeros portabunt.] Promissio ista Dei impleta est, habetque Ecclesia, vt Bozcius doctè probat, plures sectatores quàm qualibet alia secta, aut falsa religio. Ac meritò ponit Ecclesiæ notam multitudinem sectatorum ipsius. Concluditque non sine magno fundamento quartam partem totius orbis esse Catholicorum, sextam tantum Mahumetanorum, reliquas eorum, qui vel hæretici sunt, vel alterius superstitionis, Ecclesia ergo ob multitudinem continentium non deficit, sed potius multiplicatur, & crescit.

Isaia. 44. x.

Greg. 33. mor. c. 5.

Isaia. 44. 5.

Isaia. 49. 20. 21. 22.

Bof. lib. 20. ro. 2. c. 1. segno. 81.

Greg. lib. 2. capit. 11. indic. 60.

Idem autem, quod de totâ Ecclesiâ diximus, de quolibet Christianorum regno dicendum est, quod scilicet multitudo eorum, qui diuino cultui se mancipant, & Deo in religiosa vita se consecrant, nullo modo numerum necessarium ad florentissimam reipublicam constituendam, & ad bella gerenda adimit, sed potius eum mitum in modum auget. Idque manifestè sensit Gregorius ad Mauricium Imperatorem scribens, & eum ob legem latam, ne quis miles monachus fieret, reprehendens. Tunc, inquit, magis dominorum exercitus contra hostes crescit, quanto Dei exercitus ad orationem creuerit.] Sensit & Pius I. Pontifex Maximus, cui, cum minister generalis fratrum Minorum triginta millia religiosorum iuuenum sui ordinis ad expugnandam terram sanctam offerret, quos sine iacturâ cultus diuini af-

A se rebat ad bellum extrahi posse, prudentissimus Ecclesiæ Pater eosmittere noluit, sciens videlicet res Deo consecratas non debere ad vsus sæculares deuolui, & animabus continentiam seruantibus, Deoque in cænobiis vacantibus, regna non languere, sed roborari. Sed hoc verissimum esse in nostro Hispaniæ regno videamus, & quod de illo dicemus, de quolibet alio Christiano regno, fertatâ proportione, affirmare possemus. Hispania igitur nostra copiosissimâ multitudine Ecclesiasticorum floret castitatem vouentium, atque seruantium. Innumerabilia habet virorum ac feminarum cænobia, ac monasteria, quorum quodlibet multis religiosis repletur, castitati militantibus. Insuper abundat plurimis aliis qui in sæculo viuentes cœlestem vitam agunt, & corporis ac mentis castitatem custodiunt. An ob id paucos incolas habet? An nomen Hispaniæ victicris amisit? An minus quàm infidelium regna secundum potentiam, & splendorem temporalem viret & floret? Nullo modo. Immo ipsa aliis fidelium nationibus est admirationi, & infidelium regnis terrori, & toti Ecclesiæ est propugnaculum munitissimum, fidei integritatem protegens, & Pontificem Romanum caput Ecclesiæ defendens. Eius literis hæreses, & deliria infidelium confutantur, bonæ disciplinæ promouentur, eas opibus omnes nationes ditantur, & cum tantum argenti, & auti quotannis effundat, numquam tamen thesauri eius exhauriuntur. Hanc gentem, in qua tot sunt cœlibes, & continentes, terra illis data capacissima, & fertilissima capere non potuit, & ideo aliquibus ex se emissis, Indiam Orientalem, & has partes Occidentales vastissimas, in quibus sunt regna Peruanianum, & Mexicanum, expugnauit, & oppleuit. Adeo, vt de illâ decantari possit, quod de populo Domini à Dauide decantatum est: Operuit montes vmbra eius, & arbuta eius cedros Dei. Extendit palmites suos vsque ad mare, & vsque ad flumen propagines.] Ac de eius Principe, quod dixit Isaia: Dabit in conspectu eius gentes, & reges obtinebit: Dabit quasi puluerem gladio eius, sicut stipulam vento raptam arcui eius. Persequetur eos, transibit in pace.] Nec his contenta paucitatem non timens istis extremis annis (vt certa relatione accepimus) ferè quingentamillia hominum ex Mahumetanis propagatorum, qui Christianam legem non sequebantur, & regno excidium minabantur, non occidit, ex pietate, vt posset, sed à se abiecit, & repulit. Hæc multitudo igitur Hispanorum, istæ diuitiæ, hæc gloria, (vt ego quidem opinor) præmium est in terra datum Hispaniæ ob humillimam subiectionem, Ecclesiæ Romanæ, & eius Pontifici custoditam, ob fidem diligentissimè seruata, ob castitatem amata. Capiti Ecclesiæ ipsa se subdat, fidem ab omni labe, hæreticos etiam exurendo, defendat, nefanda peccata igne puniat, castitatemque tantorum virorum, & feminarum Deo consecratam prouehat, atque custodiat, & ex hac parte excidium non timeat. Timeat superbiam diuitiarum comitem, timeat delicias, & superfluitatem ciborum, atque indumentorum, diuitiarum partus: timeat iniurias neophytorum à Deo sibi ad doctrinam fidei seminandam, & ad tutamen commissorum. Hæc metuat, & alia similia formidet, quæ solent regna subuertere. At de multitudine continentium gaudet, ob quorum puritatem à Deo diligitur, quorum numero, vt exer-

B

C

D

E

Psal. 79. 14.

Isaia 41. 2.

citum potentissimo defenditur, quorum orationibus roboratur.

Sed vnde sciemus, multitudinem gentis in regno castitate crescere, & in praeium castitatis dari? Illud quidem naturali ratione, istud verò non leui coniectura colligitur. Certum est enim, apud medicinam peritos, effrenam luxuriam libidinem, & vagum concubitum, generationem impedire. Vt enim Petrus Gregorius Tolosanus vir satis doctus ait: Non conueniunt vagi, & illiciti concubitus ad formandam rempublicam, sed contra maximè noxij sunt, & auertunt generationem. Siquidem, vt dicunt Medici, & Physici, ex frequenti coitu fit lubrica vulua, & conceptio impeditur. Et si quando nascantur ex istis concubitibus illicitis quidam, existimandum est de tali commixtione meretricum degeneres populos, & ignobiles, & furentes libidine, ferè procreandos, & ad extremum vniuersam plebem ad deteriora & ignobiliora vergentem; & nouissimè nec in bello seculari fortem, nec in fide stabilem, nec honorabilem hominibus, nec Deo amabilem esse venturam. Sic ille.] Id etiam significant verba illa Iacob ad Ruben filium suum: Effusus es sicut aqua, non crescas.] Vel, vt Aquila vertit, teste Procopio: Non eris abundantior. Id est, genus tuum minus multiplicabitur, quàm tribus fratrum tuorum: iuxta illud, quod in Deuteronomio scriptum est: Viuat Ruben, & non moriatur, & sit paruus in numero.]

Greg. Tolosanus. li. 14. de reprob. c. 1.

Gen. 49. 4.

Deut. 33. 6.

Aug. li. de consensu Euang.

Isidor. 2. de officiis. c. 19.

Quod isti contigit, luxuriosis impudicisque contingit. Effundunt se, vt aqua, per luxuriam, atque carnis intemperantiam, & ideo parum numero multiplicantur, & crescunt. Gentes ad Septentrionem habitantes castiores sunt; mirum autem est quàm sint multitudine innumerabiles, quàmque in illis regionibus sit copiosus hominum numerus. Gentes verò ad Austrum sunt salaciores, & hæc (vt hoc aperte videamus) à Septentrionalibus vincuntur numero. Neque obicias mihi polygamiam antiquis Patribus in exordio mundi concessam, & causam à doctoribus datam, vt scilicet plures ex pluribus quàm ex vna tantum vxore viri susciperent. Vnde Augustinus: Quare fœminæ non habebant amplius vno viro, vir autem plures fœminas? nisi quia plures habere fœminas vnum virum, pertinet ad proles numerositatem: vna autem fœmina non quò plures habet viros, plures potest parere filios.] Hoc, inquam, non obstat; quia aliud est, animo casto, & proles generandæ causa, ex permissione Dei, ad significandum aliquid pluribus iungi; aliud verò, ex ardore libidinis contra præceptum Domini cum pluribus fornicari. Illud cum natura erat vegeta, & robusta, multiplicationi profuit; hæc post naturæ imbecillitatem, quæ senescente mundo, ad senium vergit, aperte multiplicationi obest, & debetæ educationi; quia proles incerta est minus amabilis, nec potest à patribus an sua sit dubitantibus, vel alterius fornicarij, ita diligenter educari. Et Dominus, qui ab initio hominum multiplicationem voluit, vnum virum vni vxori iunxit. Atque, vt ait Isidorus, quòd non vnus, & multæ, sed vnus, & vna copulantur, ipsa prima diuinitus facta coniunctio in exemplum est. In quod exemplum? In hoc profectò, vt ad multiplicationem humani generis castitas coniugalis seruaretur, tanquam numero nascentium proficiens, non tanquam illum impediens. Et hæc quidem de castitate coniugali intelligenda sunt, quæ in debitam generis humani multiplicationem est ab auctore naturæ instituta.

A At quam ratione hæc multiplicatio est præmium virginitatis ac perfectæ castitatis? Nam si omnes castè & secundum leges matrimonij coniungerentur, videtur futurum multo maius hominum Christianorum augmentum. Ad maiorem hominum multitudinem non satis est si plures nascantur, sed si ex infantibus natis plures seruentur. Nam est quòd in vna vrbe quotidie nascantur octoginta, & in alia septuaginta; si in illa moreretur mediætas priusquam ad virilem ætatem perueniret, in ista verò solum tertia pars, aut minus quàm tertia, planum est, quia ista illam interdum numero vinceret, interdum æquaret. In Ecclesia autem fortè pauciores nascantur, ex eo quòd non omnes matrimonium ineunt, immò plurimi castitatem custodiunt, ac plures ex infantibus à morte seruantur, vt ex his, quæ dicta sunt, manifestè colligitur. Neque enim poterat Ecclesia numero quamlibet aliam sectam falsam vincere, nisi in ea plures ex natis seruantur. Ergo Dens in ea, licet pauciores nascantur, plures seruat, & faucibus mortis eripit, vt hæc sponsa Dei ex dono castitatis in multis, non sentiat detrimentum fecunditatis in alijs. Hoc verò fieri puto in præmium mundissimæ castitatis. Vt sicut Abraham filium à quo posteritatem sperabat, immolare disponens, & Deo præcipienti fidens, non est filijs minoratus, sed auctus: ita Ecclesia multos in omni ætate virgines, & castos Deo offerens, & paucitatem non metuens, in præmium tantæ fiducia, & tantæ puritatis, filijs innumerabilibus repletur. Infidelibusque conuenit illud Domini per Oseam: Si eauerint filios suos, absque liberis eos faciam in hominibus: sed & vobis cum recessero ab eis.] At Christo Ecclesie sponso congruit illud elogium Ioseph Patriarchæ, quem in typum Saluatoris accepimus: Omnipotens benedicet tibi benedictionibus cæli desuper, benedictionibus abyssi iacentis deorsum, benedictionibus vberum, & vuluæ.] Nam & hæc de Christo esse intelligenda, manifestè Ambrosius protestatur, dicens, vbera, quibus in nobis edicatus, & auctus est, duo esse testamenta, è quorum doctrina fidem accepimus. Omnia, inquit, subiecit ei, cælestia sicut benedictionem cæli, & terrena sicut benedictionem terræ, vt & hominibus & Angelis dominaretur. Itaque in illo velut contemptibili corpore præualuisti, inquit, propter benedictionem vberum, & vuluæ. Benedictiones patris tui, & matris vbera, duo testamenta dixit, quorum altero annunciatum est, altero demonstratum. Et bene vbera, quoniam velut quodam nos spiritali lacte nutritos educavit, & obtulit Deo filios. Sic ille.] Suscipienda igitur est à nobis, & summis votis amplectenda castitatis virtus, cuius tam ingens est præmium, vt calore suos in cælo magna gloria repleat, & in terra honoribus eximijs excipiat. Cuius tanta est felicitas, vt dum etiam à complexu licito maritali abstinet, mirabili modo etiam gentis numerositate Ecclesiam multiplicet.

De Medijs ad Castitatē corpori applicandis.

CAPVT XIV.

Nunc instrumenta sunt explicanda, quæ vitia esse possunt, vt castitatis perfectionem, erisque præmium obtineamus. Omnis enim virtus, Dei donum est, licet misericorditer prerogatum, nõ tamen cooperationem nostram excludes, qua ad ipsum suscipiendū præparemur, & quasi hospitij virtuti, virtute dignū offeramus. Castitas autem

virtus